

**Karl-Erik och Solveig Thalén
berättar**

Karl-Erik Thalén och Solweig Thalén

Inspelad intervju den 6 oktober, 2017, redigerad och utskriven av Margaretha Jägerstad och Marianne Westerlund för historiegruppen Sunnersta i centrum.

Version 2 i juli 2018

Kråklund

I år har det gått åttio år sedan jag flyttade till Sunnersta. Far, som var född 1908, hade fått arbete som ladugårdskarlar hos Georg Nilsson, arrendator på Stora Sunnersta gård. Far, farmor och jag flyttade in i det röda boningshuset Kråklund. Det var en statarbyggnad tillhörande Stora Sunnersta gård där hästdrängen bodde i den norra delen och lagårdskarlen i den södra. Kråklund låg mittemot Sunnerstaskolan och jag var strängt förbjuden att gå över Stockholmsvägen som Dag Hammarskjölds väg hette på den tiden. Det var först året därpå, när jag började skolan, som jag fick lov att korsa denna hårt trafikerade väg.

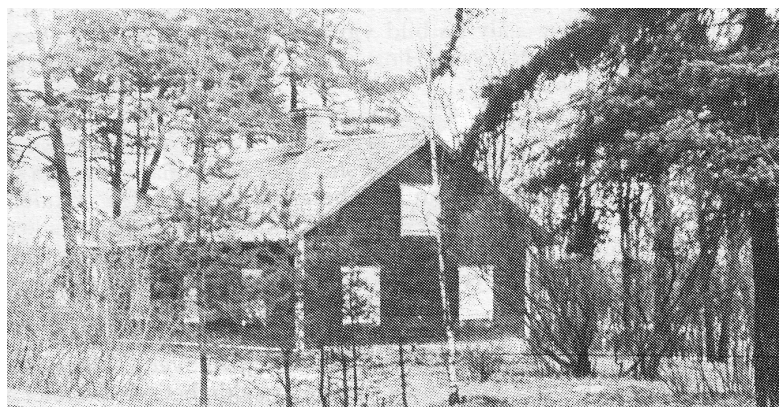

Foto av boningshuset Kråklund

Georg Nilsson, som även arrenderade Gottsunda gård, minns jag som en vänlig person. På flygfotot nedan, från 1936, kan man se att jordbruksmarken dominerade Sunnersta vid den här tiden. Man skimtar också Kråklund mittemot skolan. Jag minns att far berättade att när korna var mjölkade skulle han köra ut mjölk till kunderna i grannskapet och inkomsterna skulle sedan redovisas till fru Nilsson. Hon kunde vara mycket kitslig och räknade ibland fel.

Flygfoto över Sunnersta 1936. Kråklund ligger mittemot skolan.

Jag började skolan 1938 och gick 7 år i folkskolan. Jag minns tre lärare från den tiden. I småskolan hade jag fröken Lövström, sedan fröken/fru Johansson och därefter Stig Björner. Vid denna tid hade Sunnersta ca 1000 invånare och klasserna vara ganska stora. Jag minns att i fjärde klass var vi hela 32 stycken som mest. Det var ordning och reda i skolan på den tiden, och lärarna hade auktoritet. En av mina klasskamrater var Georg Nilssons yngsta dotter, Karin. Hennes äldste bror, Anders, var en besvärlig person, som ibland blev hemkörd från skolan på grund av uppstudsighet. En gång minns jag att vi en vacker vinterdag fått lov från skolan för att åka skridskor på Sunnerstaviken. Anders hade blivit hemkörd under förmiddagen och skulle inte få vara med. Då sandade han Sunnerstavikens is, för om inte han skulle få åka, skulle ingen annan få det heller!

Kråklund var full av vägglöss och efter några år flyttade vi till ett hus på Liljevägen (nuvarande Sunnerstavägen). Far slutade som ladugårdskarll och öppnade där ett eget skomakeri. Min fyra år yngre bror, som hade lämnats bort när vår mor avled kort efter hans födelse, hade tagits om hand av fars syster. När far gifte om sig kunde min lillebror återförenas med oss. Far och hans nya fru fick inga egna barn så min styvmor blev därför som en riktig mor för mig och min lillebror.

Långvägen 17

Efter några år på Liljevägen tog far ett banklån och köpte huset på Långvägen 17 för 9.000 kronor. Han rustade själv upp huset och inredde sin skomakarverkstad i ett separat gårdshus. Far var uppfinningsrik och konstruerade själv sina hjälpmedel. Av en damcykel som lämnats kvar i husets källare tillverkade han en puts-/och slipmaskin som drevs genom trampning.

Skomakare Karl Gustaf Thalén .

På den tiden fanns 4-5 skomakerier i Sunnersta och det var inte alltid pengarna räckte till ränta och amorteringar av huslånet. Det hade banken förståelse för och lät far hoppa över amorteringen sådana perioder. Mor tog olika ströjobb, bl a hos sjukvårdsföreståndarinnan Viktoria Munker på Sunnersta Herrgårds konvalecenthem. Där bodde i huvudsak s.k. frigångare, som var ofarliga, men de var egentligen inskrivna på Ulleråker. Mor städade även Sunnerstaskolan i samband med skurlov och hos en prästfruänka i Graneberg. Den slitsamma städningen slapp hon när hon så småningom fick en tjänst på Ultuna lantbruksinstitut - som laboratoriebiträde – att diska glas samt även koka kaffe. Hon fick då en fast månadslön och ett lätt och roligt jobb, som hon trivdes mycket bra med.

På 50-talet sålde far och mor huset på Långvägen 17 och flyttade till Tärn sjö. Där köpte de ett äldre hus som far moderniserade och utrustade med oljeeldning och badrum. Far blev mycket nöjd med huset och livet i Tärn sjö och tyckte att man inte kunde få det bättre. Olyckligtvis omkom far i en trafikolycka i Tärn sjö då han körde moped och blev påkörd av en bil. Han blev 63 år.

F16- Ärna flygplats

Efter skolans slut när jag skulle fylla 14 år var det dags att börja bidra till försörjningen, tyckte far. Jag gick några veckor i fortsättningsskolan innan far ordnade ett lärlingsjobb i ett möbelsnickeri, som låg i ett långt och lågt vitt hus utefter Dag Hammarskjölds väg. När snickeriet lades ner ett par år senare fick jag börja på verkstadsskolan i Uppsala, där jag utbildade mig till flygmekaniker. Vid mönstringen bad jag därför om att bli placerad i flygvapnet, men fick då höra att det inte fanns plats. När inkallelsen kom hösten 1950 (1951?) blev jag ändå placerad på F16 - Ärna flygplats - utanför Uppsala.

Sista månaden under militärutbildningen var jag med om en allvarlig flygolycka. Vårt militärplan hade lånats ut till flygflottiljen i Barkaby med fältflygare och flygmekaniker. När fältflygaren skulle flyga hem planet till F16 i Ärna tillsammans med mig, som var planets flygmekaniker, skulle planet först delta i en flygövning i Örebro-trakten. Piloten, som kände till flyguppdraget i förväg hade gjort upp med sin far, som var fiskare utanför Örebro, att han skulle flyga med planet över sjön och vinka. Fadern var ute på sjön med sin fiskebåt, men när piloten skulle svänga ut över sjön var farten för låg och planet störtade i vattnet. En vinge bröts av och en motor slets loss när planet slog ner i vattnet en bit från stranden. Piloten fick svåra skador i ansiktet, han hade inte säkerhetsbältet fastspänt. Själv var jag fastspänd, men skadade ett knä och en fotled vid nedslaget. Vi kunde ta oss ur planet innan det vattenfylldes och fördes till Örebro lasarett för röntgen och omplåstring. Vi hade haft änglavakt, som överlevde flygkraschen. Det var ganska stenigt där planet hamnade i vattnet. Jag blev sjukskriven sista månaden av militärtjänsten på grund av fotledsskadan och tillsagd av doktorn att hålla foten i stillhet. Detta irriterade befälen, som ville sätta mig på enklare arbetsuppgifter. Piloten blev straffad för att han kraschade planet och fick sitta frihetsberövad en månad.

Bosatt på flera olika adresser i Sunnersta

Redan innan jag påbörjade militärtjänstgöringen hade jag fått arbete i Uppsala på Tullgarns verkstäder som svarvare. Efter lumpen återvände jag till Nymans verkstäder som tillverkade cyklar av märket Crescent. Sortimentet utökades successivt till andra produkter som mopeder, motorcyklar, motorsågar, båtmotorer mm.

Mitt intresse för teknik hade vaknat tidigt. Det bidrog till att jag egentligen aldrig utvecklade någon egen sport, som fotboll eller backhoppning som var mycket populära idrotter på 40- och 50-talet här i Sunnersta. Däremot minns jag att Uppsalas bandylag ibland spelade tävlingsmatcher på Sunnerstaviken och det var spännande att titta på, speciellt när den tunna isen ibland kom i gungning. Och att åka störtlopp på skidor utför Sunnerstaåsen gjorde jag i yngre dagar. På somrarna var det populärt att se teaterföreställningar i Granebergsparken. Många fina revyer från Stockholm och Uppsala kom och gästspelade där varje sommar. Jag minns särskilt en föreställning där huvudrollsinnehavaren i en dialog med sin motspelare plötsligt stötte en kniv i sin motspelares huvud. Lyckligtvis hade motspelarens eget huvud ersatts av ett kålhuvud, men det såg mycket verklighetstroget ut.

Under ungarlivet på 50-talet hyrde jag på flera olika adresser i Sunnersta. År 1955 köpte jag min första bil och premiärturen gick norröver ända upp till Haparanda och lite längre. Jag skaffade mig snart flickvän också. Hon hette Solweig och bodde i grannskapet. Solweig hade 1953 flyttat till Sunnersta från Västland tillsammans med sina föräldrar. Då var hon 18 år och fick anställning som telefonist på televerket inne i Uppsala. Solweig blev televerket trogen och arbetade där fram till pensioneringen.

Domherrevägen 14

Med varsitt fast jobb kunde vi snart flytta ihop. Vi köpte hus på Domherrevägen 14 för 28 000 kr (taxeringsvärdet). Huset låg granne med Solweigs föräldrahem, så Solweig flyttade direkt hemifrån till eget hus, när vi gifte oss 1958. Vigsselförrättare var Lars Ridderstedt och det var hans första vigsel av ett dubbelbröllopspar. (Solweigs bror med flickvän var det andra paret). Vigseln ägde rum i Helga Trefaldighetskyrkan, för Sunnersta kyrka invigdes först tio år senare.

På den tiden fick man ett bosättningslån på 3000 kr av staten och resten fick man under högtidliga former och stränga förmaningar låna från banken. Det gick bra, för vi hade ju båda heltidsanställningar.

*Bild på huset från Bebyggelseboken tryckt 1948. Fotot är taget från Domherrevägen, norrifrån. Texten till fotot lyder:
Sunnersta 8¹²⁹, Uppsala: 1582 kvm. Tax. 9.600 (1.600, 8.000). Förvärvat 1943. Trä, 1937, 2 rum, 1 kök, 1 hall, käll. El, v, avl, cv. - Institutionsvaktmäst. Melker O. V. o. Elsa Kristina Jolby. Barn: Birgitta.*

Huset 2018 från samma håll som bilden till vänster. Foto: Nils Sjökvist

Vi fick två barn, och huset som var byggt 1938 och hade 2 rum, kök och hall, behövde snart byggas ut och renoveras. Vi utnyttjade husets speciella läge på en klippavsats för att bygga ihop huset med garage och verkstad på souterrängplanet. Ovanpå garaget inreddes sovrummen till barnen.

I sänkan öster om huset låg en av Sunnerstas branddammar, som tillkom under 40-talet i form av beredskapsarbete. Den är nu borta och på dess plats ligger idag ett av kommunens vårdhem.

Under småbarnsåren arbetade Solweig halvtid med privat dagmamma i grannskapet. Snart skaffade vi även en motordriven fritidsbåt. Den låg förtöjd i USS båthamn nere vid Skarholmen, där vi medlemmar turades om att gå båtvakts på nätterna. Jag minns än idag hur vackert näktergalen sjöng i snåren under försommarnätterna.

Nymans verkstäder köptes efter en tid upp av Volvo Pentaverken och jag erbjöds att flytta till Göteborg där Volvo hade sina verkstäder. Det ville inte barnen, så vi bodde kvar i Sunnersta. Istället fick jag ge servicekurser för båtmotorer och reste runt i hela nordn, till Oslo och Köpenhamn, för att nämna några platser. Även om det var spännande att resa och bo och äta på flotta hotell, blev det så småningom vardag, det också.

60-årsjubileum med diamanbröllop

I år, 2018, har vi bott i huset i 60 år och vi gifte oss för 60 år sedan så vi firar diamanbröllop i år också.

Solweig och jag har sett stora förändringar under alla år som Sunnerstabor. Mitt barndomshem under de första åren, Kråklund, revs på 60-talet för att ge plats åt Sunnerstakyrkan. Det enda som sparades av Kråklund var trappan som nu är inbyggd i kyrkan. Vi minns också att anspråken inte var så stora på den tiden vi var unga, man var nöjd med det man hade, även om det inte alltid var så mycket. En annan stor förändring är att all fin och bördig jordbruksmark som förr odlades både i Sunnersta och i Ultunaområdet nu håller på att byggas igen.

Nu är det som att bo i lägenhet fastän man har hus, tycker vi om den tätande bebyggelsen i Sunnersta. Folk bygger ständigt större hus på allt mindre tomter, men hinner inte umgås längre, det blir på sin höjd lite grannsamverkan. Barnen är sedan länge utflugna ur boet. Sonen bor i Västerås och dottern inne i Uppsala. Sex barnbarn och tre barnbarnsbarn har det blivit.

Paret Karl-Erik och Solveig Thalén idag 2018.